

Besluit

Accreditatiebesluit met een positief eindoordeel voor de opleiding Master of Laws in het internationaal en Europees recht (master na master) van de Vrije Universiteit Brussel

datum Samenvattende bevindingen en overwegingen

11 oktober 2016 De NVAO steunt haar inhoudelijke besluitvorming op onderstaande elementen uit het
onderwerp visitatierapport.

Definitief accreditatiebesluit

(004929) *Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau*

bijlagen De visitatiecommissie (commissie) beoordeelt het beoogd eindniveau als voldoende.

4

De opleiding beoogt om haar studenten op te leiden tot 'afgestudeerden die beschikken over een gevorderde kennis van het internationaal en Europees recht'. Hiermee zijn zij volgens het zelfevaluatie-rapport voorbereid op 'het autonoom beoefenen van wetenschappelijk onderzoek in deze deeldomeinen en in staat om deze theoretische kennis toe te passen in een professionele nationale of internationale carrière'. Daaronder worden dan diplomatieke dienst, internationale en Europese ambten, etc. verstaan.

Deze algemene doelstelling wordt verder geconcretiseerd in vijftien opleidingsspecifieke leerresultaten. De commissie vindt deze doelstellingen op masterniveau en derhalve in lijn met het Vlaamse kwalificatieraamwerk. Het masterniveau blijkt onder andere uit de volgende elementen die in de leerdoelen zijn opgenomen: 'diepgaande kennis', 'complexe problemen', 'kritische analyse en synthese', 'autonoom wetenschappelijk onderzoek verrichten', 'originele bijdrage leveren aan rechtsontwikkeling', 'kritische, onderzoekende houding'.

De opleidingsspecifieke leerresultaten sluiten aan bij het domeinspecifiek leerresultatenkader. De visitatiecommissie waardeert dat de eerstgenoemde nog een stuk meer toegepast en minder 'basic' zijn dan de laatste.

De opleidingsspecifieke leerresultaten sluiten aan bij de internationale praktijk waar de opleiding zich mede op richt. Hoewel de opleiding ambieert studenten voor te bereiden op zowel een nationale als internationale carrière, wezen gesprekken van de commissie met (oud-)studenten uit dat de meerderheid een 'nationale' carrière (weliswaar binnen een internationale context) beoogt, of dat dit althans als meer realistisch wordt gezien. Overigens blijkt uit een alumni-enquête dat studenten nog onvoldoende ingelicht worden over de beroepsmogelijkheden.

Pagina 2 van 13 De commissie waardeert dat de opleiding een benchmark-oefening heeft opgezet om zich nationaal en internationaal te situeren. Hieruit is gebleken dat de opleiding een unieke plaats bekleedt: het is de enige Nederlandstalige opleiding in Vlaanderen die aan de studenten een gelijktijdige verdeskundiging in het internationaal en het Europees recht aanbiedt. Het feit dat de opleiding in het Nederlands wordt aangeboden, impliceert dat ze specifiek is afgesteld op de noden van Nederlandstalige studenten.

Samenvattend heeft de commissie een opleiding aangetroffen die bescheiden in haar ambities is, maar een generalistisch programma beoogt met een evenwichtig aanbod in twee deeldomeinen. De keuze voor een breed internationaal en Europeesrechtelijk profiel werd tijdens het gesprek met de opleidingsverantwoordelijken overigens helder en overtuigend beargumenteerd.

Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces

De commissie beoordeelt het onderwijsproces als voldoende.

De master Internationaal en Europees Recht omvat 60 studiepunten, waarvan 30 worden verdeeld over acht plichtopleidingsonderdelen, 12 voor keuzevakken en 18 voor de masterproef. Uitgedrukt in studiepunten kunnen studenten de helft van hun programma invullen naar eigen voorkeur, vermits zij hun masterproefonderwerp zelf kunnen bepalen. Wel zijn studenten verplicht een evenwichtige reeks opleidingsonderdelen te volgen uit de twee deeldomeinen Internationaal Recht en Europees Recht (15 ECTS voor elk domein).

Van de verplichte opleidingsonderdelen zijn er vier eigen aan de opleiding; de drie overige worden ook aangeboden in de reguliere master Rechten. De commissie waardeert dat het keuzepakket, naast zeven Nederlandstalige, ook zeven Engelstalige en vier Franstalige opleidingsonderdelen omvat. Deze laatste resulteren uit een samenwerkingsovereenkomst met de (vlakbij gelegen) zusteruniversiteit Université libre de Bruxelles (ULB). Van de aangeboden Engelstalige vakken worden er drie ontleend aan het (aan de VUB verbonden) Institute of European Studies, drie aan de reguliere master Rechten en is er een eigen aan de opleiding.

Onderwijsevaluaties door studenten tonen aan dat de samenhang tussen de opleidingsonderdelen als goed bestempeld wordt. Ook de visitatiecommissie beschouwt het programma als coherent. Weliswaar acht ze het vakkenaanbod ook vrij klassiek en kunnen een aantal onderwerpen (Europees constitutioneel recht, external relations of the EU, internationaal milieurecht, internationaal humanitair recht, mensenrechten) meer nadruk krijgen. Sommige van die thema's staan reeds in de reguliere rechtenopleiding van de VUB geprogrammeerd. De opleiding voorkomt daarmee een onnodige herhaling voor de eigen, voormalige rechtenstudenten. De niet-juristen in de opleiding echter vinden de afwezigheid van deze onderwerpen een gemis. De commissie is van oordeel dat ook op masterniveau voldoende aandacht naar voornoemde thema's moet gaan, in het bijzonder wat betreft mensenrechten. Een vak als 'Internationaal zeerecht' van zijn kant wordt door de studenten als 'interessant' aangeduid, maar niet in die mate dat het verplicht moet zijn.

Het opleidingsonderdeel 'Diplomatieke, consulaire en internationale ambten' bevat een werkcollege dat studenten, die een Belgische diplomatieke loopbaan ambiëren, voorbereidt op deelname aan het diplomatiek examen. Studenten krijgen ook de kans om deel te nemen aan een studie-uitstap naar Den Haag waar verschillende internationale hoven, tribunalen of organisaties bezocht kunnen worden.

Pagina 3 van 13 Daarnaast worden (in het kader van een van de plichtvakken) verschillende bezoeken gepland naar Europese instellingen en organen. Volgens het zelfevaluatie-rapport zijn studenten vragende partij voor een extra studiereis naar het buitenland, bijvoorbeeld Genève. De commissie onderschrijft deze wens, maar meent dat dit ook extra-curriculair kan georganiseerd worden. Globaal gezien, en ondanks dat diverse docenten uit de praktijk komen en concrete casussen behandelen in hun lessen, stellen (oud-)studenten vast dat hun opleiding nog altijd weinig praktijkgericht is. Een stage zou, gezien de nadruk op vaardigheden in de doelstellingen, in hun ogen niet misplaatst zijn. Volgens de commissie is een facultatieve stage geen slecht idee, zolang het academische karakter van het programma hierdoor niet wordt aangetast.

Alle verplichte opleidingsonderdelen maken gebruik van hoorcolleges als voornaamste werkvorm. Het zelfevaluatie-rapport noemt 'zonder uitzondering' alle hoorcolleges interactief, 'om de student aan te zetten om kritisch te reflecteren over de leerstof' alsook de mondelinge vaardigheden bij te schaven. De kritische reflectie wordt ook aangescherpt door individuele opdrachten in de meerderheid van de plichtvakken. Maar ondanks het interactieve karakter van de lessen – door studenten en alumni bevestigd tegenover de commissie – is de manier van onderwijs soms nog traditioneel. Het feit dat geregeld ook andere masterstudenten aan het onderwijs deelnemen, impliceert ook het risico van (te) grote groepen. Teneinde studenten meer uit te dagen vraagt de commissie meer variatie in het onderwijs na te streven. Dat kan door bijvoorbeeld meer opdrachten te verstrekken, of studenten in groep iets te laten voorbereiden.

Opmerkelijk zijn de tegenstrijdige signalen omtrent de studietijdervaring. Uit de onderwijs-evaluaties door studenten blijkt dat opleidingsonderdelen doorgaans zwaarder zijn dan aangegeven. Volgens het zelfevaluatie-rapport vinden alumni daarentegen het programma licht, of zelfs te licht. Dit laatste sluit aan bij de impressie van de commissie na haar gesprek met de studenten. Zij beschreven de studiedruk als erg rustig.

De masterproef omvat een 40-tal bladzijden en wordt in beginsel in het Nederlands geschreven (maar hier kan een uitzondering voor gemaakt worden). De keuze van onderwerp is vrij, al bestaat er ook een beschikbare onderwerpenlijst. De enige beperking is dat voor het gekozen onderwerp deskundigheid in dat specifieke domein aanwezig dient te zijn bij het onderwijzend personeel. Studenten kiezen hun promotor onder docenten van de opleiding. Een alumni-enquête heeft uitgewezen dat voorbereiding en begeleiding van de masterproef een zwakker punt van de opleiding vormen. Dezelfde trend valt op bij de onderwijs-evaluaties. Er bestaat geen roadmap of opvolgingsprocedure voor de masterproef. Geacht wordt dat studenten in hun vooropleiding reeds succesvol een masterproef verdedigd hebben, en dus in staat zijn zelfstandiger te werken. Studenten hebben regelmatig contact met hun begeleider, maar de frequentie daarvan is persoonsafhankelijk. Elke begeleider vult zijn functie naar eigen goeddunken in; er bestaat geen overkoepelend beleid rond. De opleiding is zich bewust van deze tekortkoming. Ze wenst een extra controlepunt 'contactmomenten student-promotor' toe te voegen aan het evaluatieformulier van de masterproef, door de promotor in te vullen, waarin deze laatste aangeeft hoe deze contacten verlopen zijn. De commissie moedigt invoering hiervan aan. Recent is ook beslist om studenten, die in hun vooropleiding geen rechtsmethodologie aangeboden kregen, een methodologiewerkcollege van twee uur aan te bieden.

Pagina 4 van 13 De masterproef kan ook bestaan uit een deelname aan een internationale pleitwedstrijd.

Deze wedstrijden, respectievelijk Engels- en Franstalig, zijn de belangrijkste in hun soort en geven studenten de kans om hun kennis van het internationaal publiekrecht te verdiepen op een zeer praktische wijze. De pleitfase van beide wedstrijden vindt plaats in het buitenland. De pleitwedstrijden zijn erg in trek bij de studenten, in die mate zelfs dat sommige studenten speciaal hiervoor de opleiding gekozen hebben. Dit houdt wel in dat een selectie noodzakelijk is geworden. Deelnemers worden van bij aanvang intens begeleid, onder meer bij het schrijven in het Engels respectievelijk Frans.

De commissie heeft veel waardering voor de deelname aan deze prestigieuze pleitwedstrijden, die van internationaal topniveau zijn en minstens equivalent aan het schrijven van een masterproef. Studenten komen hierin niet alleen met de praktijk in contact, maar ze krijgen ook een gelegenheid tot actieve participatie, kritisch denken en reflectie.

De opleiding heeft een pilootproject van groepsmobiliteit uitgewerkt met drie andere universiteiten, respectievelijk in Tromsø, Chili en Abou Dhabi. Het opzet is om een zogenaamd mobility window van twee weken in te bouwen in het programma waarbinnen iedere deelnemende universiteit een 10-daags opleidingsonderdeel zal aanbieden ter waarde van 15 studiepunten. De opleiding bekijkt vooralsnog hoe dit project kan worden gefinancierd. De commissie vindt het alvast een goed initiatief in het kader van de internationalisering.

De opleiding kan een beroep doen op 15 ZAP-leden en 4 assistenten voor het verstrekken van onderwijs van alle plichtvakken en een deel van de keuzevakken. Het merendeel van de opleidingsonderdelen wordt dus gedoceerd door lesgevers verbonden aan de eigen vakgroep. Het resterende deel wordt gedoceerd door lesgevers verbonden aan andere vakgroepen, binnen en buiten de eigen faculteit. De student-staf ratio is volgens de commissie daarmee voldoende. Wel bleek uit de gesprekken dat de werkbelasting voor met name voltijdse docenten zwaar is. Voor een deel heeft dit te maken met de – vaak zeer persoonlijke – interactie met de studenten, zowel binnen als buiten de lessen (het beantwoorden van e-mails en dergelijke). Anderzijds geeft het ook wel aan dat het programma baat zou hebben bij een vaste medewerker als centraal aanspreekpunt (zie infra).

Door een combinatie van twee voltijdse docenten, een in het domein van het internationaal en een in het domein van het Europees recht, aangevuld met een reeks deeltijdse docenten, deels ook verbonden aan andere universiteiten, en docenten uit de praktijk met specifieke deskundigheid, kon de opleiding voor ieder onderdeel een erkende specialist aantrekken. De opleiding telt sinds 2010 ook een onderzoeksprofessor in haar midden. Vanaf 2014-2015 leggen nieuwe ZAP-leden verplicht het Onderwijsprofessionaliseringstraject af dat hun didactische competenties aanscherpt. Voorheen was deelname hieraan enkel vrijwillig. Daarnaast wordt op centraal niveau door de universiteit een regulier cursusaanbod rond didactische thema's georganiseerd.

Studenten waarderen in het bijzonder dat hun lesgevers zo benaderbaar zijn. Alumni- en studentenenquête's wijzen uit dat zowel de vakinhoudelijke als onderwijskundige deskundigheid van de docenten goed beoordeeld worden. De visitatiecommissie, die ter plekke met studenten, alumni en docenten heeft gesproken, kan zich bij dit oordeel aansluiten.

Pagina 5 van 13 De keerzijde van het grote aandeel aan deeltijdse docenten is wel dat het programma in realiteit erg gaat steunen op het enthousiasme van één à twee mensen. De commissie vraagt de opleidingsverantwoordelijken de juiste balans hierin te bewaken.

De toelatingscriteria zijn helder. De opleiding is rechtstreeks toegankelijk voor houders van een licentiaats- of masterdiploma in de rechten en is daarnaast, na toelating op basis van een geschiktheidsonderzoek, toegankelijk voor andere masterdiploma's na evaluatie van de vereiste basiskennis internationaal en Europees recht. Van de 190 ingeschreven studenten tussen 2007-08 en 2012-13 stroomden er 59 in zonder rechte diploma. Het geschiktheidsonderzoek gebeurt op basis van het academisch dossier dat het reeds afgelegde traject van de betrokken student weergeeft. Wanneer wordt geoordeeld dat de student niet genoeg voorkennis heeft, wordt een voorbereidingsprogramma opgelegd. Dit programma telt 12 studiepunten en bestaat uit drie vakken over Europees en/of internationaal recht. Hinderlijk – en onlogisch – is dat één van deze drie vakken om programmatorische redenen pas in het tweede semester gedoceerd wordt. Dit betekent dus dat niet alle studenten in het eerste semester over het gewenste basiskennisniveau beschikken. De commissie beveelt aan om alle opleidingsonderdelen van het voorbereidingsprogramma in het eerste semester te programmeren.

Op basis van haar gesprekken ter plaatse heeft de commissie moeten vaststellen dat communicatie een zwak punt van de opleiding vormt. Dit heeft niet te maken met een gebrek aan inzet maar kent meer structurele oorzaken, onafhankelijk van de opleiding. Er is bijvoorbeeld slechts één studietrajectbegeleider voor alle rechtenopleidingen in de faculteit Recht en Criminologie. De bereikbaarheid en werking van het faculteitssecretariaat scoren slecht bij de onderwijsbeoordelingen. Daar waar vroeger een secretariaatsmedewerker verbonden aan de Vakgroep de studenten op de hoogte hield van alle berichtgeving in verband met de colleges en fungeerde als tussenpersoon, is deze stap weggevalen. Over de online informatievoorziening zijn eveneens veel klachten gesignaleerd. Als gevolg van dit alles weten studenten nauwelijks tot wie zich te richten. In feite gaat men voor zowat alles te rade bij de lesgevers (die derhalve ook met een hoge werkdruk kampen). Weliswaar zijn docenten zeer betrokken bij de studenten en voldoende toegankelijk, maar onderbezetting van het secretariaat en het ontbreken van een speciale contactpersoon voor deze LL.M.-studenten maken dat de opvang en communicatie niet altijd optimaal verlopen. Gezien het groepsgevoel onder de studenten niet groot is – ze komen uit heel verspreide locaties in Vlaanderen en er bestaat niet zoiets als een common room – benadrukt de commissie des te meer het belang van een betere communicatie.

In de periode tussen 2006-07 en 2010-11 stapten 27 studenten voortijdig uit de opleiding. Het zelfevaluatieverslag geeft de moeilijke combinatie werk/studeren aan als meest plausibele reden voor deze drop-out. Harde gegevens daarover bestaan evenwel niet. De commissie beveelt aan meer inzicht te krijgen in de redenen van het staken van de opleiding. Dit kan bijvoorbeeld door exitgesprekken.

De commissie vindt de onderwijsinfrastructuur adequaat. De opleiding vindt integraal plaats op de VUB-campus te Etterbeek. Deze is goed bereikbaar met het openbaar vervoer. De lokalen waarin de hoorcolleges worden gehouden, zijn aangepast aan het aantal studenten en uitgerust met mogelijkheden tot projectie en draadloos internet. De VUB-campus telt één gecentraliseerde bibliotheek. Ook heeft de Vakgroep in de loop der jaren een eigen vakgroepbibliotheek uitgebouwd. De opleiding geeft zelf aan dat de VUB-collectie op het vlak van het internationaal en Europees recht 'niet tot de betere in België' behoort.

Pagina 6 van 13 Daarom poogt de Vakgroep haar gunstige locatie te Brussel te valoriseren. De bibliotheek van de ULB behoort in beide deeldomeinen wel tot de betere in België en is gratis toegankelijk voor VUB-studenten. Bovendien bezit Brussel een rijke collectie van bibliotheken met ruime internationaal- en Europeesrechtelijke collecties die gratis toegankelijk zijn. De studenten worden aangemoedigd hier ten volle gebruik van te maken. Daarnaast hebben studenten toegang tot de elektronische databank Westlaw die het gros van Angelsaksische juridische tijdschriften bevat.

Het schriftelijk studiemateriaal voor de opleiding bestaat voornamelijk uit readers, syllabi en tekstbundels, en soms ook handboeken. Elektronisch studiemateriaal, zoals slides van de lessen, wordt beschikbaar gesteld via het digitaal leerplatform PointCarré dat ook wordt aangewend voor de communicatie met de studenten. In haar zelfevaluatierapport beschrijft de opleiding omstandig hoe de specifieke verbeter suggesties van de vorige visitatiecommissie ter harte zijn genomen. De interne kwaliteitszorg van de opleiding krijgt gestalte in haar eigen Opleidingsraad en via op regelmatige basis georganiseerde enquêtes (zowel van studenten als alumni). De Opleidingsraad vergadert minstens tweemaal per jaar. Naast alle docenten en overige leden van de faculteit betrokken bij de opleiding, zetelen ook twee studentenvertegenwoordigers en twee alumni in de Opleidingsraad. De enquêtering van studenten gebeurt op centraal VUB-niveau. De respons op deze bevestigingen lag de voorbije jaren bijzonder laag, hetgeen de commissie betreurt. Het leidt ertoe dat verbetermaatregelen op basis van evaluaties niet goed mogelijk zijn.

De visitatiecommissie beveelt aan om naast de reguliere VUB-evaluaties aan het eind van het eerste semester een panelgesprek met de studenten te organiseren. In dat gesprek kunnen dan het onderwijs en de overige gang van zaken worden besproken en geëvalueerd, en kunnen mogelijke verbeteracties worden voorgesteld. Een dergelijk panelgesprek draagt ook bij aan de community. Ook een evaluatiegesprek aan het eind van de opleiding met studenten over het onderwijs en de scriptiebegeleiding zou de opleiding meer kwalitatieve informatie geven. De commissie beveelt aan dat dergelijke evaluaties ook ad hoc en op opleidingsniveau - in plaats van alleen centraal gestuurd kunnen georganiseerd worden.

Samenvattend meent de commissie dat het programma in zijn huidige vorm voldoet om de doelstellingen te realiseren. De opleiding heeft een degelijke staf en een samenhangend curriculum dat ook niet-juristen op het juiste niveau kan brengen. Weliswaar zijn er een aantal aandachtspunten die ter harte moeten genomen worden. Om het programma niet te laten 'stollen' moet het aanbod herbekeken worden in functie van zijn actualiteitswaarde. De scriptiebegeleiding dient meer gestroomlijnd. Ook communicatie en omkadering zijnesignaleerd als pijnpunt. Er is sprake van een enigszins passieve (door weinig mensen gedragen) organisatie, die volgens de commissie met meer elan verder zou kunnen raken. Ten gunste van de opleiding pleit wel dat ze veel zin heeft voor zelfkritiek en eerlijk staat tegenover de mindere kanten.

De commissie beoordeelt het gerealiseerde eindniveau als voldoende.

Docenten bepalen in principe de evaluatiemethodes die zij het meest geschikt achten. Ze kunnen met vragen hierover terecht bij het Departement Onderwijsbeleid dat ook cursussen over evalueren aanbiedt. Voor een meerderheid van de opleidingsonderdelen kiest de opleiding voor een combinatie van verschillende evaluatievormen: mondeling, schriftelijk, werkstuk. Een mondelinge evaluatie is vrijwel bij alle vakken aanwezig. Nagenoeg alle evaluaties verlopen ook 'open boek'.

Bij de helft van de plichtvakken wordt, naast de summatieve evaluatie, ook voorzien in formatieve evaluatie om studenten bij te sturen in hun leerproces: dit onder de vorm van feedback op taken, presentaties, masterproefhoofdstukken of onder de vorm van modeloplossingen voor casusoefeningen.

De visitatiecommissie heeft een selectie van examenvragen doorgenomen en vindt deze van adequate kwaliteit. Docenten hanteren vaak modelantwoorden om hun evaluaties te beoordelen. Op centraal VUB-niveau is er een toetsbeleid of visie op evalueren uitgeschreven waar de opleiding zich naar richt, maar dat op opleidingsniveau nog meer geformaliseerd kan worden. De kwaliteitsbewaking van de examens gebeurt hoofdzakelijk via de onderwijsbeoordelingen. Volgens het zelfevaluatieverslag hebben de studenten 'voor geen enkel opleidingsonderdeel een probleemsignaal gegeven'. Hierbij moet echter aangetekend, zoals in GKW 2 beschreven, dat de deelname aan de onderwijsbeoordelingen te laag ligt om betrouwbaar te zijn.

Voor de evaluatie van de masterproeven en de pleitwedstrijden ligt de nadruk op het schriftelijk werkstuk dat respectievelijk door de promotor en twee lezers of door een internationale jury van deskundigen in het internationaal recht wordt beoordeeld. De opleiding doet beroep op haar connecties met het beroepenveld, en indien mogelijk alumni, om ervoor te zorgen dat elke masterproef gelezen wordt door een academisch deskundige in het domein, dan wel iemand uit de praktijk. De beoordeling gebeurt aan de hand van een standaard evaluatieformulier waarvan de criteria vooraf aan de student worden meegedeeld. De student kan zich tegenover zijn/haar jury mondeling verdedigen en zo het gewogen gemiddelde positief dan wel negatief beïnvloeden. Voorafgaand aan haar bezoek heeft de commissie een selectie van masterproeven gelezen. Ze komt tot de conclusie dat de kwaliteit daarvan globaal voldoende is, en dat de toegekende cijfers daarmee ook in overeenstemming zijn.

De evaluatie in het kader van de pleitwedstrijden gebeurt op basis van de beoordeling die de opgestelde memories alsook de mondelinge pleidooien door de organiserende jury toebedeeld kregen. Op basis hiervan wordt een globale score aan de groep toegekend, die dan achteraf verder wordt verfijnd naar de individuele deelnemers toe met een differentiatie op basis van de ontplooiende activiteiten binnen het team. Overigens is voor de pleitwedstrijden ook formatieve evaluatie voorzien, via peer assessment waarbij studenten elkaars stukken lezen en commentariëren, onder begeleiding van een gekwalificeerd staflid. Zoals in GKW 2 aangestipt zijn de pleitwedstrijden zelf van internationaal topniveau.

Pagina 8 van 13 Een alumni-enquête wijst uit dat de meeste afgestudeerden snel werk vinden. 80% van de respondenten oordeelt dat de opleiding hen voldoende heeft voorbereid op het uitoefenen van hun huidige functie. Tijdens het bezoek ter plaatse stelde de commissie vast dat alumni vrij tevreden op hun opleiding terugkijken. Wel is het zo dat alumni die expliciet naar 'internationale' jobs streven – bijvoorbeeld voor de Europese Commissie – enigszins gefrustreerd raken door de enorme concurrentie.

Daarvoor is deze opleiding niet de meest geschikte. De commissie stelde daarentegen wel vast dat de meeste studenten terecht komen in gekwalificeerde functies op de nationale (Belgische) arbeidsmarkt.

Zoals in GKW 2 aangehaald is er een relatief hoge drop-out van studenten. Van de studenten die niet afhaken – zo leren cijfers van het Datawarehouse Hoger Onderwijs – behaalt evenwel een ruime meerderheid het diploma binnen één jaar. Volgens cijfers van de opleiding zelf viel de voorbij studiejaren een gemiddeld studierendement van 85% op te tekenen. Samenvattend stelt de commissie dat het toetsbeleid op opleidingsniveau nog meer kan geformaliseerd worden. Daartegenover staat dat de evaluatie gevarieerd is en dat er zowel formatief als summatief getoetst wordt. Op basis van onder meer examenopgaven en aanvullende gesprekken meent de commissie dat de evaluatie aansluit bij het onderwijs en erin slaagt studenten de beoogde leerresultaten te laten behalen. Zich baserend op de kwaliteit van de examens, de masterproeven en de gesprekken met (oud-) studenten, meent de commissie dat studenten adequaat voorbereid worden op de (Belgische) arbeidsmarkt. Het studierendement is vrij hoog.

Eindoordeel commissie

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding Master of Laws in het internationaal en Europees recht (master na master) voldoet aan alle generieke kwaliteitswaarborgen. Ze beoordeelt de kwaliteit van de opleiding als voldoende.

Aanbevelingen commissie

De NVAO onderschrijft de aanbevelingen van de commissie.

Bevindingen NVAO

- Het visitatierapport is opgesteld en onderbouwd overeenkomstig het toepasselijke Kader voor de opleidingsaccreditatie 2de ronde (8 februari 2013);
- De commissie heeft voor de externe beoordeling het visitatieprotocol gevolgd zoals vastgesteld door de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (augustus 2013);
- Het visitatierapport geeft inzicht in de samenstelling van de commissie;
- Het visitatierapport bevat een onderzoek ten gronde naar de aanwezigheid van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen.

betreffende de accreditatie van de Master of Laws in het internationaal en Europees recht (master na master) van de Vrije Universiteit Brussel.

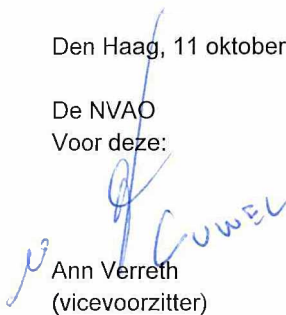
De NVAO,
Na beraadslaging,
Besluit:

Met toepassing van de Codex Hoger Onderwijs, in het bijzonder de artikelen II.133-II.149, besluit de NVAO accreditatie te verlenen aan de opleiding Master of Laws in het internationaal en Europees recht (master na master) georganiseerd door de Vrije Universiteit Brussel. De opleiding wordt aangeboden te Brussel zonder afstudeerrichtingen. De kwaliteit van de opleiding is voldoende.

De accreditatie geldt overeenkomstig artikel II.147§2 van de Codex Hoger Onderwijs vanaf 1 oktober 2016 tot en met 30 september 2024.

Den Haag, 11 oktober 2016

De NVAO
Voor deze:

Ann Verreth
(vicevoorzitter)

¹ Het ontwerp accreditatiebesluit werd aan de instelling bezorgd voor eventuele opmerkingen en bezwaren. Bij e-mail van 28 september 2016 heeft de instelling gereageerd. Dit heeft geleid tot enkele aanpassingen in het ontwerpaccreditatiebesluit.

De onderstaande tabel geeft per generieke kwaliteitswaarborg het globaal oordeel van de NVAO weer, alsook het eindoordeel.

Generieke kwaliteitswaarborg

Oordeel	
1. Beoogd eindniveau	Voldoende
2. Onderwijsproces	Voldoende
3. Gerealiseerd eindniveau	Voldoende
Eindoordeel opleiding	Voldoende

Naam instelling	Vrije Universiteit Brussel
Adres instelling	Pleinlaan 2 B-1050 BRUSSEL
Aard instelling	ambtshalve geregistreerd
Naam associatie	Universitaire Associatie Brussel
Naam opleiding (Graad, kwalificatie, specificatie)	Master of Laws in het internationaal en Europees recht
Niveau en oriëntatie	master na master
Bijkomende titel	Geen
Opleidingsvarianten: – Afstudeerrichtingen – Studietraject voor werkstudenten	– geen – geen
Onderwijstaal	Nederlands
Vestiging(en) opleiding	Brussel
Studieomvang (in studiepunten)	60
Vervaldatum accreditatie, tijdelijke erkenning of erkenning nieuwe opleiding	30 september 2016
Academieja(a)r(en) waarin opleiding wordt aangeboden ²	2015 - 2016
(Delen van) studiegebied(en)	Rechten, notariaat en criminologische wetenschappen
ISCED benaming van het studiegebied	Business, administration and law - Law

Onderstaande leerresultaten bouwen voort op deze van de Master of Laws in de Rechten.

1. Een brede en diepgaande kennis hebben van en inzicht hebben in de rechtsdomeinen van het internationaal en/of Europees recht, de totstandkoming en de dynamische ontwikkeling van de regelgeving.
2. Zelfstandig een binnen het domein van het internationaal en/of Europees recht relevante onderzoeksvraag formuleren, kaderen in de bestaande regelgeving, uitwerken en de onderzoeksresultaten kritisch evalueren met het oog op het leveren van een eigen bijdrage aan het vakgebied.
3. Een complex feitelijk en/of juridisch, internationaal en/of Europees, probleem vatten in een juridische vraagstelling en op basis hiervan een doordachte oplossing uitwerken.
4. Een kritische analyse en synthese van eigen onderzoeksresultaten helder en gevat rapporteren en presenteren.
5. In staat zijn nieuwe kennis op basis van zelfstudie te verwerven en deze op wetenschappelijk verantwoorde wijze aan te wenden in het domein van het internationaal en/of Europees recht.

Voorzitter:

- Prof. dr. Gijs Vonk, gewoon hoogleraar Europees en Internationaal Recht aan de Rijksuniversiteit Groningen;

Leden:

- Prof. dr. em. Jenneke Bosch-Boesjes, hoogleraar burgerlijk procesrecht en gewezen directeur onderwijs juridische faculteit aan de Rijksuniversiteit Groningen;
- Prof. dr. Ellen Hey, hoogleraar Internationaal publiek recht aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en coördinator van het LLM-programma in Internationaal en Europees publiek recht, aan de Universiteit Rotterdam;
- Mevr. Sarina Wolfs, studente master rechten aan de Universiteit Hasselt (student lid).

De commissie werd ondersteund door Dhr. Peter Daerden, stafmedewerker kwaliteitszorg bij VLUHR Kwaliteitszorg, secretaris.